

САЙТ «КОЗАЦЬКОГО КРАЮ» В ІНТЕРНЕТІ
WWW.COSSACKLAND.ORG.UA

Козацький край

№ 6 (136),
червень 2024 року

Малюнок Святослава ПАЩУКА

**СПРАВЖНЯ ЛІТНЯ СПЕКА –
НА ФРОНТІ. ПІДТРИМУЙ ЗСУ
ПО МАКСИМУМУ!**

ЧИТАЙ ЩОДНЯ СВІЖІ НОВИНИ НА НАШІЙ ФЕЙСБУК-СТОРІНЦІ: COSSACKLANDUA

ФОТОФАКТИ

«Класна дошка школи життя»: українці пишуть на босзарядах і бойових авто...

Як відомо, навіть відносно мирні черкащани регулярно «підкидають дров» у справі утилізації окупантів, які прийшли на українську землю. На першому фото – «дрова», підкинуті з подачі міста Городище, з «привітом», написаним до агресорів персонально від волонтера-аграрія «Шульця».

На другому фото – південнокорейський позашляховик Hyundai Gallorer, який «пригнали» з Франції волонтери на замовлення Всеукраїнської Аграрної Ради – спеціально для мінометного підрозділу бійця родом з Умані Миколи Луциноса. На авто Микола написав слова зі знаменитого вірша свого легендарного батька-націоналіста: «Чекає бій. Все інше буде після. Життя триває, точиться війна...»

КНИГА ВІД ІМЕНІ МАЛОГО КОРСУНЧАНІНА ПРО ОЧІКУВАННЯ ТАТА З ФРОНТУ ВИЙДЕ ПІСЛЯ ТОГО, ЯК БАТЬКО ЗАГИНУВ...

Коли корсунчанка Аліна Отземко писала свою книгу «Чому тато не вдома?» – отримала звістку про те, що її чоловік, борець 44-ї окремої мехбригади, загинув на фронті.

Книгу Аліна писала від імені їхнього з Василем сина, ілюструвала малюнками з їхніх реальних сімейних фото. Тепер для малого Юрка вона написала: «Наш тато вже не буде жити вдома. Але обов'язково житиме у цій книзі, бо вона – пам'ять, яка залишиться про нього назавжди...»

Випускник істфаку Черкаського національного університету ім. Хмельницького, вчитель Квітчанської школи не повернувся з поля бою в червні 2024-го. Аліна переповідає описання бою чоловіковими побратимами: «Підійшов надто близько до пі*арів. Його підпустили. Вистрелили в ногу, щоб узяти в полон. Але полон – це не наша історія. Василь відстрілювався. Потягнув за собою п*дара. Взяти у полон його не змогли...» Розповідає, що Василь, який з першого дня «повномасштабки» пішов воювати вже в дурі, був у ворожих списках на ліквідацію як доброволець АТО (з фото, даними і навіть старою адресою) ще з 2015 року. «З усіх можливих варіантів він обрав найкращий. З полону він би просто не повернувся», – говорить жінка.

Василь Отземко був справжнім Учителем – тим, хто закріплює сказане дітям на уроці практикою – власним прикладом. У 2016 році переміг на обласному конкурсі «Учитель року» в номінації «Захист Вітчизни» – вже тоді він був ветераном АТО, тож знав не з чуток, про що розповідає учням...

У серпні 2021 року знову прославив рідну школу у Квітках Корсунь-Шевченківського (тепер – Черкаського) району – цього разу вже на всеукраїнському рівні. Журі найпрестижнішої серед учителів премії Global Teacher Prize Ukraine назвали вчителя всесвітньої історії, громадянської освіти, захисту Вітчизни, історії України і правознавства в числі 50 найкращих вчителів держави.

Учні Василя Отземка вже тоді створювали перші в селі танцюльні клуби, перемогали в обласних олімпіадах і, попри стереотипи про сільську освіту, більшістю вступали в університети. «На уроках півфіналіст як ветеран АТО виховує у дітей патріотизм, проводить археологічні розкопки трипільської культури та режисує знімання мініфільмів. Освітня мрія педагога – створити Центр національно-патріотичного виховання, щоб поєднуватиме історичну, спортивну, мовну та допризовну підготовку молоді. Як педагог, виховує власним прикладом», – говорилося у звіті Global Teacher Prize Ukraine.

Приклад учням вдався, але занадто дорогою ціною...

У ЗОЛОТОНОШІ ВОДНОЧАС ДЕСЯТЬ РОДИН ПОРАНЕНИХ ВОЇНІВ ОТРИМАЛИ СУЧАСНІ КВАРТИРИ

«Особливий проєкт. Про незламних воїнів. Про спільну ініціативу нашої ОВА та підприємців області. Про єднання довкола надважливого.

Усе почалося із ідеї, як це завжди буває. І я дуже радий, що на Черкащині в нас є єдність, які зголосились її реалізувати. Дякую кожному! Цей будинок у Золотоноші – для родин наших воїнів, які серйозно травмува-

лись на війні.

Автономний, інклюзивний, функціональний, із укриттям. Ми продумували все до деталей для справ-

ді безбар'єрного простору.

Сьогодні передали десять квартир першої черги новим власникам. Кому

саме – визначались безпосередньо в підрозділах.

Ознайомили з нашим досвідом віцепрем'єрку – міністра з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій Ірину Верещук, а також т.в.о. міністра у справах ветеранів України Олександра Порхуна. Будемо раді його масштабуванню», написав на своїй фейсбук-сторінці очільник Черкаської ОВА Ігор Табурець.

СПЕЦПРИЗНАЧЕНЦІ ДОЗОРУ ОТРИМАЛИ НАЙСУЧАСНІШЕ ОБЛАДНАННЯ ВІД ВОЛОНТЕРІВ З ЧЕРКАС

ДОЗОР – це аббревіатура. Вона означає «Десятий окремий загін оперативного реагування» – спецпідрозділ Держприкордонслужби України. ДОЗОР – одне з найрезультативніших формувань, яке виконує спеціальні завдання. На суші й на морі.

Днями цей загін отримав найсучасніше автомобільне обладнання РЕБ (радіоелектронної боротьби), здатне глушити ворожі БПЛА на відстані 100-300 метрів і працює на п'яти діапазонах, а це на сьогодні – один з максимальних захистів від різного виду безпілотників.

Наразі «Козацький край» ще не отримав згоду на оприлюднення детальнішої інформації від військових і волонтерів, які збирали кошти на РЕБ і ремонт авто (а це – сумарно 245 тисяч гривень), тож імена поки не озвучуватимемо – зазначимо лише, що це – меценати з Черкас і їх було багато задіяно у допомозі спецпризначенцям.

Натомість масмо дозвіл на публікацію фото – всі обличчя бійців на ньому приховують «балаклави». Чекайте на наступний номер «Козацького краю» – нашим читачам

обіцяно максимально цікаву інформацію від ДОЗОРу. Звісно ж, виключно про те, що вже ніяким чином не допоможе ворогу рятувати свою шкуру – від українського гніву, на українській землі...

ВІД ТЮРМИ ДО ОКОПІВ: В УКРАЇНІ НАМАГАЮТЬСЯ ЗРОБИТИ З В'ЯЗНІВ СОЛДАТІВ

Комбат-черкащанин Дмитро Кухарчук («Сліп») займається рекрутингом ув'язнених до лав 3-ї штурмової бригади

«Сліп» має певний досвід у цьому – знає, як говорити з тими, хто за ґратами. Проте йде на зустрічі у колоніях з ще більш досвідченим у цих питаннях позивним «Дато», беззаперечним авторитетом для тих, хто в неволі. Репортаж з візиту штурмовиків до колонії опублікувала американська новинна агенція CNN, журналістка якої завітала туди разом з вербувальниками.

«Тихо, але твердо говорить командир батальйону Дмитро Кухарчук. Тримавши татуйовані руки за спиною, він розповідає чоловікам – усі вони засуджені – про свій досвід боротьби за Україну в Бахмуті та Авдіївці. 34-річний Кухарчук перебуває у в'язниці в

центральної Україні, щоб залучити фізично міцних, здорових і мотивованих ув'язнених до свого підрозділу, 3-ї окремої десантно-штурмової бригади», – цими словами розпочинається публікація CNN.

Минулого місяця уряд запровадив новий закон, який дозволяє вербувати засуджених. Він дозволяє особам, які відповідають певним умовам, отримати умовно-дострокове звільнення, якщо вони підпишуть контракт про проходження військової служби.

Ув'язненим Кухарчук не обіцяє багато. «Це буде нелегко. Але коли ви приходите до нас, ви приходите в сім'ю», – каже він чоловікам, пояснюючи, що в бригаді не буде спеціальних «штрафних» підрозділів. Натомість, за його словами, завербовані ув'язнені будуть інтегровані в існуючі батальйони.

Чоловік, який попросив CNN ідентифікувати його лише за позивним «Дато» з міркувань конфіденційності, в минулому – один із тих, до кого звертається. Значну частину свого життя він провів за ґратами. Засуджений за різні злочини, він тричі тікав із в'язниці та був умовно-достроково звільнений у лютому 2022 року після 31 року покарання. Він приєднався до української армії 24.02.22, лише через кілька годин після того, як росія розпочала повномасштабне вторгнення в Україну.

Дато викликає повагу у своїх слухачів. Його голос прорізає двір, і коли він заговорила, тиша стає важкою. Десятки в'язнів чіпляються за кожне його слово. Деякі стоять надворі у дворі; інші висунулися з вікон своїх камер. Його мова просякнута тюремним сленгом. Він говорить про честь, обов'язок і репутацію. «Це ваш шанс реабілітуватися в очах ваших дітей», – каже він їм.

За даними Міністерства юстиції, зараз в Україні у в'язницях перебувають 26 тисяч осіб. За даними міністерства, з моменту набрання чинності закону 5000 ув'язнених чоловіків подали документи на службу в армію. Майже 2 тисячі вже пройшли медогляд і суди їх відпустили з місць позбавлення волі в армію. За словами міністра юстиції Дениса Малюска, перша партія новобранців вже проходить базову підготовку.

З 17 ув'язнених, які хотіли приєднатися в той день, коли CNN відвідала в'язницю, 3-тя окрема десантно-штурмова бригада набрала 12. Кухарчук сказав, що це «дуже хороша кількість». Бригада є одним із найбільш затребуваних підрозділів і зазвичай відмовляє більш ніж половині засуджених, які бажають до неї вступити...

28-річний Дмитро, дружину і двох дітей якого російські окупанти вбили у Ізюмі на Харківщині, поки він перебував у колонії – вже проходить вишкіл на одному з полігонів. Він готовий мститися ворогам...

Фото – Дарія Тарасова-Маркіна, CNN

У ЧЕРКАСАХ ПОКАЗАЛИ ФІЛЬМ, ПРИСВЯЧЕНИЙ ЖУРНАЛІСТУ Й ВОЇНУ ВОЛОДИМИРУ МУКАНУ

В цей день просто біля входу в кінотеатр «Україна» стояв бойовий чорний позашляховик з бронезиштом, дорожнім знаком з луганської Попасної і букетом червоних троянд на капоті...

Так співпало, що документальний фільм «Журналіст у формі», присвячений загиблому в бою офіцеру тероборони Володимиру Мукану, показали в його рідному місті Черкаси 14 червня, у переддень неофіційного професійного свята фотографів-пейзажистів – Дня фотографії природи. До повномасштабного вторгнення росії Мукан був не пейзажистом, але таки надзвичайно мирною людиною. Мав агенцію комунікацій, працював з провідними українськими ЗМІ, був співорганізатором фестивалю ретроавтівок «Old Car Land». Професійну діяльність поєднував з хобі і страшенно тим дорожив: більше всього фотографував, знімав на відео і писав на автомобільну тематику. Тестування ретроавтівок було його улюбленим «фішкою».

В останні ж місяці свого життя Володя фіксував на фото й відео війну...

За місяць до загибелі очільник передового інформаційного загону тероборонівців отримав звання молодшого лейтенанта, помертньо став лейтенантом. Військовий шлях позивного «Блискавка» був схожим на блискавку: яскравий, згубний для ворога і пам'ятний друзям. Мукан був військовим журналістом, проте в останньому бою очолив штурмову групу черкашан зі 156-го батальйону 118-ї окремої бригади тероборони.

Він був веселим, розумним, креативним і максимально патріотично налаштованим – класика «страшного» для кремля Українця. Таким лишився і у фільмі «Журналіст у формі», най-

цікавішими моментами якого були відзняті саме Володимиром відеокадри, які вже стали документалістикою сучасної війни...

У залі кінотеатра були його тато, мама, дружина, сестра й сини. Була знімальна група, побратими з війська, знайомі й друзі з мирного життя. Атмосфера в залі продемонструвала: лейтенант Мукан назавжди залишається живим у пам'яті тих, хто його знав.

Його ім'я носить медіацентр у рідному університеті в Києві і вулиця у рідних Черкасах, а його авто лишилося у столичному музеї «Колеса історії». Та якби художник взявся зробити портрет Володимира Мукана – враховуючи ритм його життя і впадіння, Володю варто було б малювати на фоні яскравого ретроавтомобіля «Old Car Land», але аж ніяк не бронетранспортера. Він не обирав війну, він просто став на захист мирного життя в своїй країні...

ПЕНСІОНЕР-ВЕЛОСИПЕДИСТ ЗІБРАВ БІЛЬШ ЯК ПІВТОРА МІЛЬЙОНИ ГРИВЕНЬ ДЛЯ ЗСУ

64-річний Олександр Каніboloцький здійснив велопробіг, щоб зібрати кошти для ЗСУ. Результат збору став рекордним і абсолютно неочікуваним для волонтера – він зібрав більше 1 мільйона 600 тисяч гривень!

Стартуючи з рідної Опішні, пенсіонер заявив про намір проїхати за 10 днів через територію п'яти областей, – Полтавську, Черкаську, Київську, Чернігівську та Сумську, – і 15 червня підбити підсумки збору коштів.

Вже в перші дні поїздки він потрапив у об'єктив журналістів телеканалу «Суспільне.Черкаси», які чекали на Каніboloцького на трасі поблизу Золотоноші.

Відеосюжет про спортсмена-аматора в літах, який на велосипеді «Україна» 1982 року випуску і у зовсім не спортивних капцях на босу ногу зібрався здолати більш ніж тисячу кілометрів доріг і бездоріжжя, аби допомогти військовим на передовій, набрав величезну кількість переглядів. За нього «зачепились очом» відомі інтернет-блогери з мільйонними читачськими аудиторіями – і... волонтера буквально «засипали грошима».

За 10 днів він, як і обіцяв, проїхав 16 міст і п'ять областей – і тим числі й декупованими територіями. Всього здолав більше 1200 кілометрів. Тим часом, на рахунок «монобанки» велосипедиста попрацювали небайдужі українці. Головний поштовх для швидкого збору коштів зробив уродженець Черкас, 33-річний юрист і блогер Євген Пронін, що став відомим як адвокат політв'язнів росії Романа Сущенка та Ільмі Умерова і російського адвоката Марка Фейгіна у справі його судового протистояння Анатолію Шарію. У «розкрутці» теми велопробігу Проніну допоміг і Ігор Лаченков, власник телеграм-каналу «Лачен пише», якому 14 червня виповнилося 25 років. А найбільшу суму коштів для ЗСУ пожертвував зірковий футболіст родом з Черкас Артем Довбик, нападник іспанського клубу «Жирона» та збірної України, якому 21 червня виповнюється 27 років.

«Метою велопробігу було допомогти військовим ЗСУ, і я не очікував, що вдасться зібрати настільки багато грошей. Потреб у ЗСУ дуже багато, і я ще не вирішив куди саме й на що направити допомогу. Потрібні і турнікети, й автомобілі, і РЕБ-системи. Мені хочеться бути впевненим в надійності отримувачів, й особисто передати гроші. Поки що не визначився», – говорить Олександр Каніboloцький.

Велопробігом чоловік підтримує військових втретє. 2022-року він проїхав 500 кілометрів, а 2023-го року подолав відстань у 850 кілометрів.

Чи «межа можливостей» нинішні 1200 кілометрів велопробігу – він ще не вирішив, бо знає, що допомога бійцям на фронті, як і раніше, потрібна...

МЕДИКИ «ЕКСТРЕНКИ» ЧЕРКАЩИНИ СТАЛИ ВІЦЕ-ЧЕМПІОНАМИ УКРАЇНИ У ЗМАГАННІ ПРОФЕСІЙНИХ КОМАНД

З нагоди Дня екстреної медичної допомоги на Буковині був проведений ювілейний 10-й Чемпіонат України з екстреної медичної допомоги (ЕМД). На чемпіонаті побувала і дружина Президента України Олена Зеленська, яка наголосила, що медики – постійно на передовій так само, як і військові. «Вони – це й рятівники самих військових. І щодня ризикують життям, бо росія свідомо цілить по лікарях...» – наголосила Олена Зеленська.

Друге місце на змаганнях, де взяли участь 26 команд з усіх Центрів ЕМД та МК держави здобула команда з Черкащини, яку очолює Ігор Фесун. «Спочатку ковід, а потім повномасштабна війна навчили нас швидко приймати рішення і діяти у максимально екстремальних умовах, – говорить Ігор Фесун. – Тепер медики «екстренки» інших країн багато в чому переймають досвід нашої країни...»

На запитання «Козацького краю», який день був найскладнішим, а який – найбільш радісним за час від прочатку «повномасштабки», Фесун розповів дві історії. 24 лютого 2022-го він дізнався про початок вторгнення у Кременці, куди був викликаний на конференцію – звідти їхав у Черкаси через обстріляні міста, зокрема Умань, яка однією з перших потрапила під удар. То був найтяжчий день невідомості і переживань, щоб потрапити вчасно в Черкаси. Одне було добре: траса на Схід була вільною, переповнена була зустрічною смугою... Найкращим же був день, коли отримав розпорядження готувати 20 «швидких» для евакуації людей з «Азовсталі» у Маріуполі і за три години до виїзду був готовий 21 екіпаж добровольців – не відмовився їхати у меганебезпечне місце жоден водій, жодна медсестра чи лікар...

ЗМАГАННЯ В СИЛОВОМУ СПОРТІ ПРИСВЯТИЛИ ЗАГИБЛОМУ ВОЇНУ

У Хрущівському будинку культури відбулися змагання серед чоловіків різновікових груп з гирьового спорту.

Змагання були присвячені пам'яті односельця Миколи Кухаренка, - захисника, який віддав своє життя за Україну у 43-річному віці. Кухаренко загинув поблизу Боярки на Київщині у березні 2022-го, того ж дня, коли на станції Тарасівка біля Боярки під обстріл окупантів потрапила електричка Шепетівка-Київ. Це був саме період демонстрації безмежної люти і підлості російських окупантів – парову днів раніше біля Василькова на Київщині вони обстріляли евакуаційний потяг «Київ - Івано-Франківськ» і залізничну станцію Очеретине на Донеччині, а через півтора тижні влаштували кривавий теракт на залізничному вокзалі в Краматорську, де внаслідок ракетного удару водночас загинуло 61, а поранено 121 людину...

Змагання у силовому спорті на козацькому лівобережжі Черкащини, де виріс славетний Іван Піддубний, стало демонстрацією рішучості місцевого населення до перемоги продовжувати боротьбу з ганебним ворогом України.

В СПЕКУ І ПЛЯЖ НА СІЛЬСЬКОМУ СТАВКУ – НЕ ЗГІРШ СЕРЕДЗЕМНОГО МОРЯ

Негода 9 червня, що супроводжувалася потужними шквалами вітру та дощу, завдала шкоди селам Золотоніщини. Через повалені дерева та гілля кілька населених пунктів були знеструмлені. У Золотоніші вийшла з ладу одна з трансформаторних підстанцій, більшістю банкоматів міста не можна було скористатися до обіду наступного дня, 10 червня...

У ніч проти 16 червня Золотоніський район, де випало 26 мм опадів, а це майже 40% місячної норми, взагалі став «дощовим лідером» по всій Україні! Про цей своєрідний «рекорд» повідомив очільник Черкаського гідрометцентру Віталій Постригань, зазначивши, що решта метеостанцій області зафіксували всього по 6-8 мм опадів.

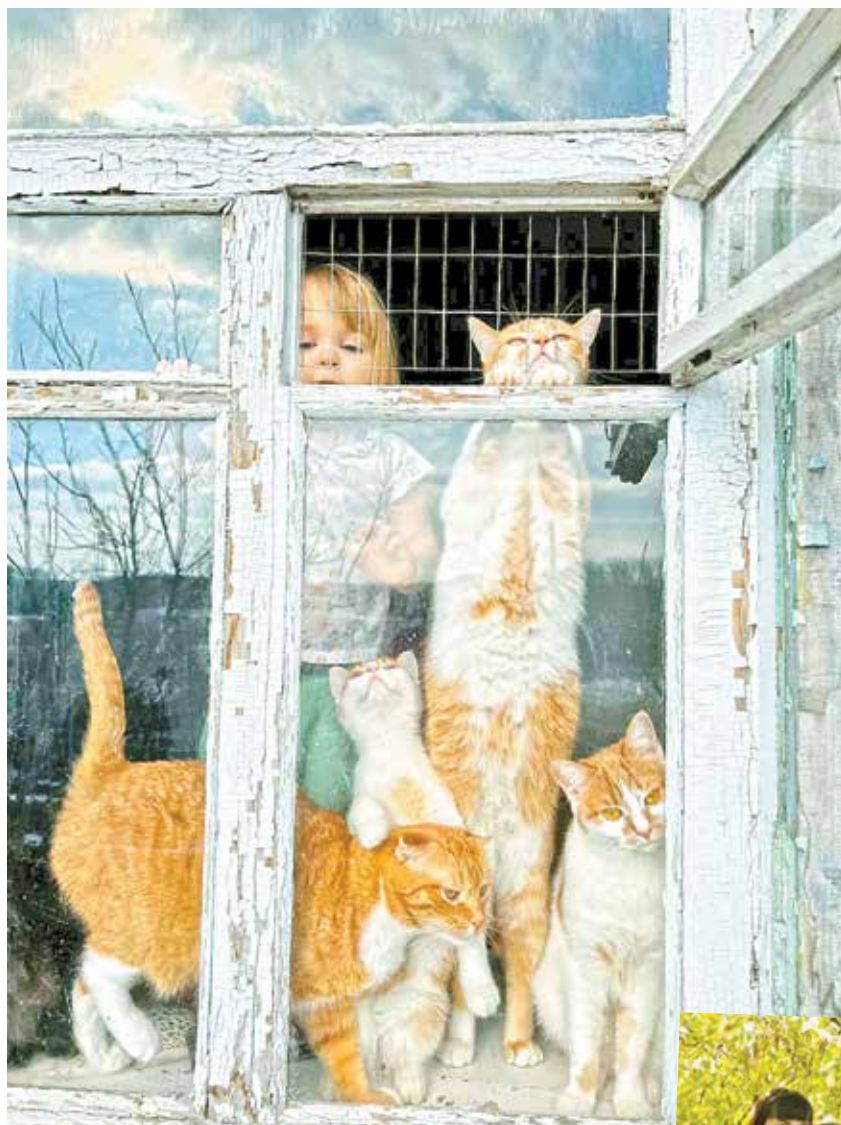
Та як тільки циклон залишив межі області – повертається так само майже рекордна спека. Тож видається вчасним те, що у селі Крупське на Золотоніщині місцеві жителі облаштували додаткову для черкаського Лівобережжя зону відпочинку на березі сільського ставка. Ці імена варті поваги: над поверненням односельцям комфортного пляжу попрацювали місцеві жителі Валерій Гетьман, Олександр Ткачук, Ігор Хомут, Олександр Грекало та Іван Бесараб. Усім необхідним для роботи їх забезпечили місцеві господарства «Крупське» і «Золотоніський бекон».

Тим часом, днями у пресслужбі Черкаського обласного центру контролю та профілактики хвороб МОЗ України заявили, що всі пляжі Черкащини, крім одного, безпечні для відпочинку. За результатами лабораторних досліджень, не відповідала гігієнічним вимогам одна проба води за мікробіологічними показниками - у ставку села Тарасово-Григорівка Чигиринської територіальної громади.

Триває літо, потужне коливаннями погоди...

ПЕРЕСЕЛЕНЦІ, ЯКІ ДОПОМАГАЮТЬ ЛЮДЯМ І РЯТУЮТЬ КОТІВ

Влітку 1823 року в Антипівці на Золотоніщині народився Олександр Навроцький. Дворянин з козацького роду, поет і перекладач, член Кирило-Мефодіївського братства. Як перекладач творів Гомера, Байрона, Гете, Гюго, Гейне, Міцкевича і Руставелі, він чудово знав давньогрецьку, французьку, німецьку, грузинську, польську, російську і сербську мови та понад усе любив рідну українську. Як і кожен «кирило-мефодіївець», був високоосвіченим і прекрасно орієнтувався у загальносвітовій культурі, проте категорично не сприймав ідеї Костомарова про «федералізацію слов'янських народів», бо вважав збереження української самоідентичності неможливим, допоки козацькі землі підвладні чужій імперії. Тож разом з Тарасом Шевченком, своїм двоюрідним братом Миколою Гулаком та іншими однодумцями належав до радикального крила Братства, яке прагнуло здобуття соціальних і національних свобод революційним шляхом...

Через два століття у тій же Антипівці з'явилася родина Мухіних із Харкова: Сергій з Наталією та їхня донька Аврора. Був би живий поет Навроцький – легко пояснив би землякам, що незвичним іменем Аврора звали давньоримську богиню світанку, яка в постів стала синонімом ранкової зорі, передсвітанкового вітерця і самого світанку...

Власне, народження доньки Аврори стало світлим промінчиком світанку молоді родини, яка лише починала розбудовувати плани на життя у потужному місті-«мільйоннику» на Сході країни. На літній 2022 року Аврора вже мала за маленькими плечами першу «серйозну дату» – їй виповнився рік від народження. Її тато Сергій був успішним кромп'ютерним програмістом, мама Наталія творила як митець-мініатюрист, але взяла паузу для спокійного декрету і вже мріяла про другу дитину. Збиралися зводити свій будинок у Харкові – рідному місті, де Наталя жила з дитинства, а Сергій – відтоді, як став студентом місцевого університету, приїхавши з міста Рубіжне на Луганщині...

Всі плани зруйнували російські снаря-

ди й ракети, які вже на світанку 24 лютого вибухнули на Салтівці та в інших житлових кварталах Харкова. Тож Мухіни почали шукати в інтернеті варіанти, куди поїхати зі своєю маленькою Авророю... В ті ж дні в Антипівці на Золотоніщині теж тільки про війну й розмов було: обговорювали, як розрізнити гул ракети і гул літака, як розпізнати, російський чи український літак у повітрі і чому варто замалювати-заховати дорожні знаки. На другий день повномасштабного вторгнення Антипівка вже мала болочу втрату: поблизу Ніжини на Чернігівщині загинув односельчанин Віталій Козюра, який служив у охороні зенітно-ракетного полку...

Харківські Нікітіни й золотоніська Антипівка «розпочали курс на зближення», ще абсолютно нічого не знаючи одне про одного. На той момент вибір харківської родини на користь придніпровського села був максимально прагматичним: їх цікавив невеликий населений пункт (небезпідставно вважали, що обстрілюватимуться ворогом і матимуть проблеми усі великі міста) і не надто далеко від рідного Харкова, – так, щоб можна було з'їздити додому і того ж дня, до настання комендантської години повернутися назад. До речі, черкашанам, які читають про ці розрахунки, варто задуматися: чи так далеко зона бойових дій, як багатьом помилково здається?..

У перший рік в Антипівці родині все здавалося пригодною і викликом. «Маленький ремонт» у сільському будинку вийшов частковою перебудовою – зробили опалення, замінили вікна. Ще залишилось що зробити, але тепер відкладають – ентузіазм частково пройшов, залишились втома і переживання за майбутнє.

Сергію пощастило – у нього робота і хобі співпадають. Десять годин на день він пише комп'ютерні програми по роботі, а щоб відпочити – пише програми для себе. Наталія

перший час займалася мініатюрою, цьогоріч почала навчання дитячої ілюстрації, але часу і сил на себе майже не лишається...

Зате, ледь ставши на ноги на новому місці, переселенці Нікітіни знаходили і знаходять час для інших переселенців.

Коли росіяни атакували енергосистему України восени 2022 року і були довготривалі відключення світла, у волонтерському центрі ЗолотоНер було організовано пункт допомоги де усі бажаючі могли підзарядити свої гаджети та зігрітись – фактичний прообраз перших «пунктів незламності». Для цього благодійники з Британії надіслали генератор, але для його роботи був потрібен бензин. Волонтери купували його власним коштом, адже кошти благодійного фонду на підтримку військових.

Дізнавшись про це, Сергій та Наталія самостійно почали возити бензин – лише того складного сезону коштом родини було придбано більше 100 літрів палива для пункту допомоги. Також традицією для харківської родини переселенців стали фінансові пожертви на подарунки дітям до Новорічно-різдвяних свят і Дня захисту дітей.

А ще у Нікітіних є... коти. Багато котів. Стільки котів, скільки можливо і не було на всій їхній вулиці в Антипівці до їхнього приїзду. Котів у Нікітіних – 19! Наталія весело уточнює: ЦЕ НА ДАНИЙ МОМЕНТ котиків дев'ятнадцять – їх може бути й більше.

«Всі свої, всі улюблені, ну, це можна зрозуміти вже по тому, що ми «ім» будинок купили. Якщо чесно, ми не планували стільки, але так сталося. Для нас вони не тварини, а частина родини», – говорить вимушена переселенка, яка на якийсь час покинула рідне місто, але не втратила при цьому сили й віри.

«Я помітила, як життя з котиками вплинуло на наші особисті якості – за ці роки дуже «прокачались» терпимість (коли ти п'ять хвилин спокійно чекаєш з відкритими дверима, вирі-

шити котик заходити чи виходити, то здатен спокійно почекати все), толерантність (котик такий, який він є, і всі котики різні), нормалізоване «маленьке насильство» – що фізичне, що психологічне, – це теж вже не про нас, – ділиться Наталія враженнями від опіки зграєю дорозичливих, але «з характером» котів. – І цей досвід з котиками дуже допомагає виховувати дитину, бо ж якщо ти поважаш особистість kota, то проблем з повагою до рішень, бажань і кордонів дитини теж не може бути...

Яке спільне у нас родинне хоббі? До війни ми дуже полюбили мандрувати. Вийхати закордон встигли лише один раз, але багато їздили Харківщиною. Зараз дуже сумно, що багато улюблених місць ми вже ніколи не відвідаємо, бо ж заміновано там буде ще багато років. Взагалі, напевно, у нас спільна любов до змін, – ми в'янемо в рутині. Треба у вільний час змінювати картинку навколо, кудись їхати, щось робити, завести новий проект, чи вивчити щось нове...»

«Нема нічого гіршого від блукань у чужих краях», – писав майже три тисячоліття тому автор легендарної «Одіссеї» – Гомер, твори якого перекладав української два століття тому Навроцький з лівобережної Антипівки. «Дим вітчизни солодкий» – ця фраза теж належить Гомеру, хоча її й поцупила пізніше російська література... Харків'яни Нікітіни свідомо не вирушали в чужі краї і не залишали свою країну. А найсоліднішими димами для них завжди залишаються дими Слобожанщини, але ж не дим від згарищ на місці будинків рідної Харківщини...

Вони ще повернуться!

ЧЕРКАЩАНКА ВСТАНОВИЛА НОВИЙ РЕКОРД З АЛЬПІНІЗМУ

Українська альпіністка, уроджена Черкас Антоніна Самойлова встановила новий рекорд зйшовши на два складних восьмитисячники Еверест та Лхоцзе за добу. Одночасно з цим вона стала першою жінкою в історії українського альпінізму, хто тричі піднявся на Еверест і тричі підіймав прапор України на найвищій точці планети. У коментарі «Главкому» Антоніна Самойлова розповіла: для підкорення двох вершин провела без сну 65 годин. У повсякденному житті провести три дні без сну майже неможливо, проте, за словами спортсменки, під

час сходження в гори організм допомагає подолати цей шлях.

Самойлова розпочала свою експедицію навесні 2024 року аби зробити

«траверс» Еверест – Лхоцзе.

«Траверс» – проходження двох або більше вершин за одну експедицію. Що є надзвичайно складним завданням через екстремальні умови, шалену висоту та технічні труднощі.

Однак відразу після початку експедиції альпіністка почала відчувати перші симптоми хвороби коронавірусу і вимушена була повернутися на лікування в Катманду. «В мене був сильний страх, що після хвороби я фізично не зможу піднятися на два підряд восьмитисячника і моя експедиція зірветься через стан здоров'я», – розповідає українка.

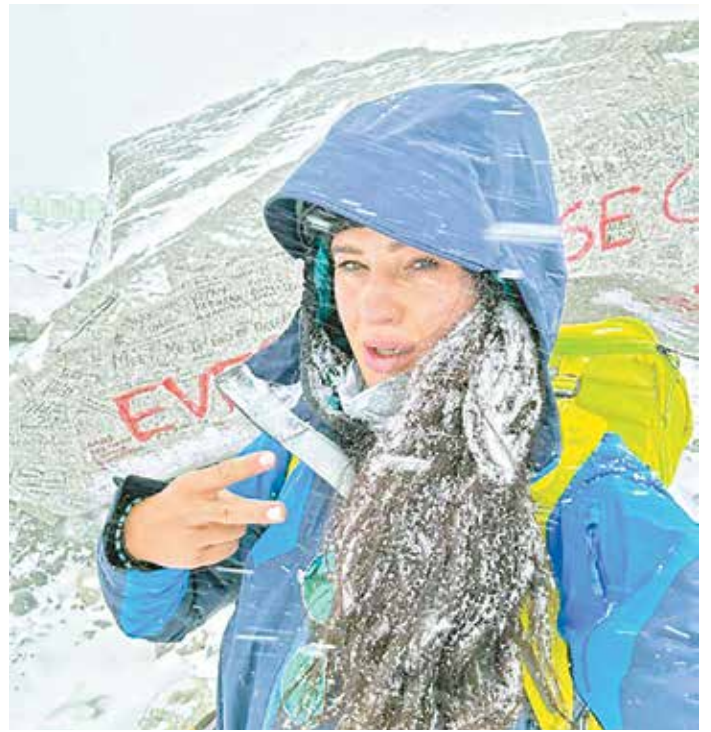
Проте вже через місяць, після лі-

кування, о 4-й годині ранку Антоніна Самойлова вийшла з альпіністського табору, аби здійснити історичне сходження. Самойлова втретє підкорила вершину світу, на якій підняла український прапор. На ньому було написано: «Still fighting for freedom». Тим самим альпіністка нагадала світу, що українці все ще борються за свою свободу.

Своє сходження Самойлова присвятила загиблomu воїну Гряннику Олександрю, який все життя мріяв зійти на Еверест. Альпіністка підняла його фото на вершині світу і зробила світлинку.

Таким чином, черкащанка Антоніна Самойлова стала першою українкою, яка двічі піднялася на Еверест.

«Знову я підняла прапор своєї прекрасної країни на вершині світу! Він майорів вище всіх прапорів у ту хвилину як символ свободи та незламності духу», – заявила альпіністка.

ПРЕДКИ ДЕРЖСЕКРЕТАРЯ БЛІНКЕНА – З МІСТА ЗОЛОТОНОША НА ЧЕРКАЩИНІ...

Цей факт вперше оприлюднив Голос Америки років зо три тому.

Чому згадалося нині? Бо нещодавно Держсекретар США Ентоні Блінкен на ювілей висадки в Нормандії (1944) підкреслив, що вбачає «потужну паралель» між тим, як 80 років тому 12 країн-союзників відкрили Другий фронт у протистоянні Гітлеру й нацистам – і сучасним

еднанням демократичного світу в протистоянні новітнім окупантам, які вторглися в Україну.

Таку ж паралель можна побачити і в підтримці Блінкеним України. Про його українських предків перший запис знаходимо в архівах Переяслава, куди вони переїхали із Золотоноші – цей запис було датовано 1874 роком (150 років тому). 1877 року в

родині Янкеля і Риси БлінкІних (так тоді писалося їхнє прізвище) народився син Меєр. 1904 року (120 років тому) Меєр разом з 4-річним сином Мойсеєм приїхав до США. Мойсеєм судилося стати дідусем Ентоні Блінкена, генетична пам'ять якого тепер не дає забути, як російська імперія завжди прагнула гнобити інші народи...

ЧЕРКАЩАНИН – ПЕРШИЙ В ІСТОРІЇ УКРАЇНЕЦЬ, ЯКИЙ СТАВ ЧЕМПІОНОМ НБА

Вихованець баскетбольної школи «Черкаські Мавпи» Святослав Михайлюк вийшов у фінал НБА (професійної баскетбольної ліги Північної Америки) у складі «Бостон Селтікс» і разом з командою став чемпіоном ліги.

Команда українського легионера в четвертому матчі фіналу Східної конференції здолала «Індіану Пейсерс», а у фінальній грі зустрілася з «Даллас Маверікс» і знов перемогла. При цьому Святослав відзначився успішним кидком м'яча, який приніс його команді три очка.

Таким чином, черкащанин Святослав Михайлюк став першим українцем за майже 20 років, який зіграв у фіналі НБА. Раніше це вдалося лише Станіславу Медведенку у складі «Лос-Анджелес Лейкерс».

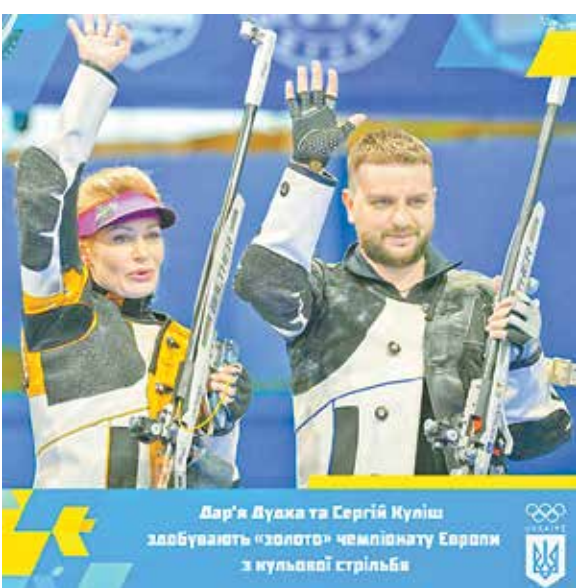
ЧЕРКАЩАНИН СТАВ НАЙКРАЩИМ СТРІЛЬЦЕМ ЄВРОПИ

Українська змішана команда у складі Дар'ї Дудки та Сергія Куліша стали чемпіонами континентальної першості в стрільбі з трьох положень.

У матчі за «золото» українцям протистояли суперники з Норвегії. У напруженій перестрільці за звання чемпіонів Європи влучнішими був наш дует: 17:15 на користь України.

Для нашої команди це вже друга нагорода – нагадаємо, напередодні той же черкащанин Сергій Куліш здобув «срібло» в цій ж дисципліні серед чоловіків.

Цьогорічні європейські змагання проходили у місті Осік (Хорватія)

Дар'я Дудка та Сергій Куліш здобувають «золото» чемпіонату Європи з кульової стрільби

ОЛЬГА СУМСЬКА «ЗАЦІНИЛА» ЧЕРКАСЬКЕ МИСТЕЦТВО І КОРСУНСЬКУ КУЛІНАРІЮ

Добрі враження від візиту на Черкащину отримала Народна артистка України Ольга Сумська.

У соцмережі сторінка відомої актриси кіно і театру в перші дні червня була наповнена світлинами та відео з Черкас і Корсуня.

Орієнтуючись на них, можна стверджувати: серед того, що Сумську найбільше вразило в Черкасах – мозаїка Козака Мамає, виконана митцем Миколою Теліженком у синьо-жовтих кольорах, – причому, ще тоді, коли Україна була у складі «совка».

А в Корсуні – палац Понятовського, скелястий берег Росі і... зелений борщ в гостині у батьків актора Тараса Цимбалюка (виконавця головної ролі у фільмі «Чорний Ворон»).

ЯК КОЗАКИ «ПЕРЕВЕЗЛИ»... ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПАРИЖ НА КУТОК ЗОЛОТОНІСЬКОГО СЕЛА

У селі Кропивна на Золотоніщині є цікава назва кутка – «Париж». Топонім доволі рідкісний для України, хоча і на Звенигородщині є своє «французьке» село, яке називається Шампань. Серед мешканців Кропивни існує кілька версій походження їхнього «Парижа».

«СПАДКОЄМИЦЯ ПАРИЖАНОК» І СРІБНА МОНЕТА КОРОЛЯ ЛЮДОВІКА

Народне трактування назви кутка «Париж» пов'язує її з подіями кінця 1645 року, коли Б. Хмельницький здійснив поїздку до Франції. Там він, начебто, зустрічався з графом де Брежі, який на той час був призначений послом у Польщу, і домовився з ним про участь певної частини козацького війська у франко-іспанській війні та про доставку козаків до театру воєнних дій. Після чого 2400 охочих козаків вирушили до Франції, де вже на початку 1646 року брали участь у відбитті фортеці Дюнкерк у іспанців.

За розповідями, які в селі переказують з покоління в покоління, у згаданому козацькому корпусі були й кропивнянці. Потрапивши до Франції – можливо, були вони і в Парижі. Повернувшись додому після битви під Дюнкерком, вони начебто ще довго згадували це місто у розмовах між собою. Тільки й чути було: «Париж та Парижі!». Внаслідок цього кропивняни куток, де мешкало особливо багато «парижан», і назвали «Парижем».

Наведене вище народноетимологічне пояснення перегукується із ще однією версією, записаною від мешканця с.Кропивна Леоніда Кравченка. За його спогадами, мешканка села Ольга Шакун (1898 року народження) стверджувала, що вона є спадкоємицею парижанок, яких привезли кропивнянські козаки з Франції...

Цікавим фактом, який дає можливість існувати так званій «козацькій» версії походження топоніма «Париж», є випадкова нумізматична знахідка – 1/12 екю (10 соль) часів короля Людовіка XIV (монетний двір -Париж), яка була виявлена в селі Кропивна. Монета має пробитий отвір для носіння в якості прикраси – на Золотоніщині жінки в козацькі часи носили прикраси-дукачі, зроблені з монет. На користь того, що «французько-кропивнянська» монета використовувалася як прикраса чи оберег свідчить і те, що лише одна сторона монети витерта – у результаті тривалого носіння й тертя об одяг.

Проаналізувавши історію лівобережного козацтва, дізнаємося, що ще у 1630-х роках Кропивна стала центром створеної Кропивнянської сотні у складі Переяславського полку, а вже у 1648 році сотня стала основою для формування окремого Кропивнянського полку (очільник – полковник Филон Джалалій). Полк складався із 14 сотень і нараховував 2013 козаків. Кропивнянські козаки дійсно брали активну участь у війнах середини XVII ст. і побували в різних країнах Європи та у Франції. Отже, вони й справді могли привезти цю монету в Кропивну як грошову одиницю або ж як сувенір на згадку про країну.

Отже, в даному випадку маємо справу з народною етимологією, яка й пов'язує кропивнянських козаків з військовими діями під Дюнкерком. Від самого початку Української національної революції середини XVII ст. кропивнянські козаки брали активну участь у всіх військових акціях, які проходили на території Наддніпрянщини та й всієї України, своєю військовою майстерні-

сто сприяли перемогам українського козацького війська.

Існує ще «альтернативна» думка, що етимологія кропивнянського мікротопоніму «Париж» має сучасні корені й відноситься до XX ст. Одним з перших колгоспів, які були створені у с. Кропивна, був колгосп під назвою «Паризька комуна», який розташовувався саме на цьому кутку. Існують документальні підтвердження даного факту, оскільки у деяких жителів села ще збереглися документи, видані у цьому колгоспі, де зазначено назву кутка.

Проте, за спогадами старожилів Кропивни (зокрема, Яким Дзюбана), серед населення місцевий топонім «Париж» згадувався та побутовав задовго до Жовтневого перевороту 1917 року, а колгосп «Паризька комуна» був створений у 30-их рр. XX століття і, звісно ж, не міг стати основою для назви кутка.

До речі, в часі війни з Наполеоном 1812 року на Полтавщині знову було сформовано декілька козацьких полків – у їх формуванні, зокрема, брав участь знаменитий письменник, автор «Енеїди» Іван Котляревський, який до того працював домашнім вчителем у поміщика в Золотоноші. Центром формування 4-го козацького полку тоді стала саме Кропивна – і кропивнянські козаки знову побували в Парижі... Якраз швидше про ті часи й розповідала народжена 1898 року Ольга Шакун, коли стверджувала, що походить з роду парижанок – з Франції могла бути її бабуся.

Проте головною версією залишається така розповідь про битву за Дюнкерк майже 400 років тому – і в епіцентрі цієї версії залишається знайдена у Кропивні старовинна монета 10 солей (су) із срібла 833-ї проби, перероблена на прикрасу-оберег...

НА МІСЦІ КОЗАЦЬКОЇ ФОРТЕЦІ В ЧАСИ «СОВКА» ЗБУДУВАЛИ...БАНЮ

У дореволюційному доробку відомих українських археологів

Василя Ляскоронського та Миколи Макаренка знаходимо ґрунтовний опис зробленого на початку XX століття археологічного дослідження пізньосередньовічного городища в урочищі Фортеця на кропивнянському кутку «Париж».

Уродженець Золотоноші Василь Ляскоронський так згадував про спільні з колегою дослідження й розкопки: «Тут збереглися сліди укріплень у двох місцях: 1) поблизу спуску в село з гори до греблі річки, вліво від дороги, біля краю села; 2) за греблею, на так званому «городищі», де сліди ровів і окопів збереглися досить добре. «Стара фортеця» в Кропивні, яку місцеве населення називає «баштою», знаходиться на мисоподібному пагорбі, що входить у долину невеликої річки, в напрямі зі сходу на захід. На північному боці ця гора омивається досить великим ставком; із заходу вона обривисто спускається до дороги; з півдня – крутий обривистий берег до підступаючої тут долини, і тільки зі східного боку вона прилягає невеликим перешийком до нагірного плато містечка.

Це природне, дуже зручне місце розташування мисоподібного виступу, було використане у давні часи з оборонною метою; тут, по контурах підвищення, був зроблений подвійний вал з ровом між валами.

Верхній вал набагато вищий і могутніший за нижній; він зберігся у багатьох місцях досить добре. Нижній вал і прилягаючий до нього рів унаслідок розмиву водами зберігся тільки частинами...Через фортецю, в напрямку із заходу на схід, проходить дорога, створюючи у валу двоє воріт: східні та західні. У східній частині городище з'єднується з прилягаючим до нього плато вузьким перешийком, захищеним, судячи із залишків насипів, такими

ж валами, як і все городище. В середині городища («фортеці»), знаходиться церква, розміщена на відстані близько 150 аршинів від західних воріт». Укріплення, за переказами, доволі довгий час було козацьким форпостом оборони Кропивни.

Про історію Кропивнянського «Парижа» днями розповіли на широкий загал фахівці міського Будинку культури Золотоноші – про неї згадали в контексті підготовки до розробки туристичних маршрутів на землях Золотоніської громади.

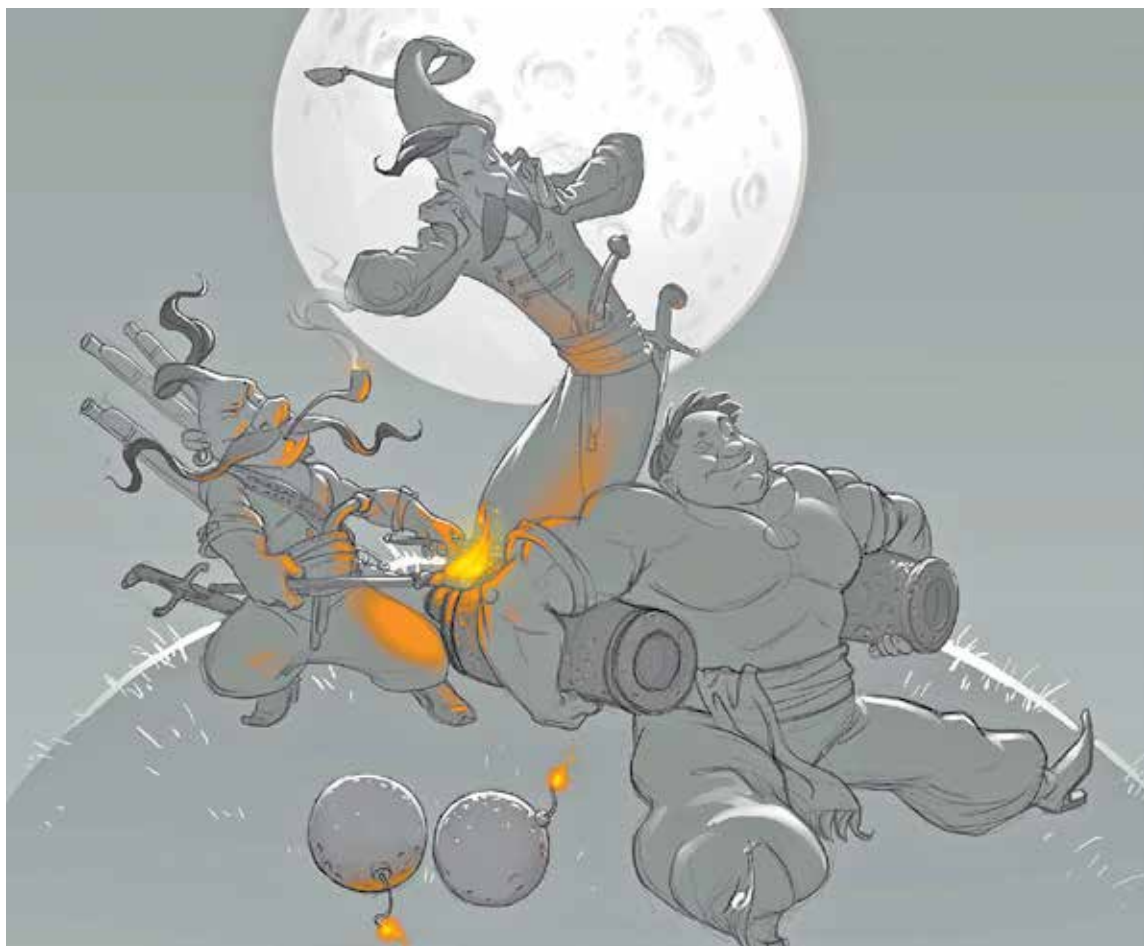
Тим, хто проїжджає Кропивною по головній дорозі, кидається в очі камінь з пам'ятною табличкою, розташований на пагорбі на колишній території укріплення Кропивнянського козацького полку і сиротою дивиться на колісничину та славну полкову твердиню, розділену автомагістраллю.

Справа в тому, що в радянські часи доволі холодно ставилися до збереження історико-культурних пам'яток України, а тим більше козаччини. Тому під час будівництва автомагістралі Київ–Дніпропетровськ більшу половину території Кропивнянської фортеці було згорнуто екскаваторами для насипання дороги. А на тій частині території колишньої фортеці, що залишилась, були побудовані пожежне депо, млин, бокс для ремонту автомобілів, колгоспний погріб та баня... Цьому не завадив навіть знак «Пам'ятка археології – Городище: охороняється державою, пошкодження карається законом».

Камінь, поставлений там на зорі незалежності України, пророкував встановлення на його місці величнього пам'ятника козакам Кропивнянського полку, що боролися рідну Кропивну та неньку Україну. Та не склалося...

Камінь так і стоїть на території колишньої козацької фортеці Кропивни, чекаючи заміни на достойний пам'ятний знак козацької минулщини. Після Перемоги України Золотоніщинають мають пролягти мирні туристичні маршрути...

Малюнки Олексія Чебикіна (Shakll Manstr Bdo)

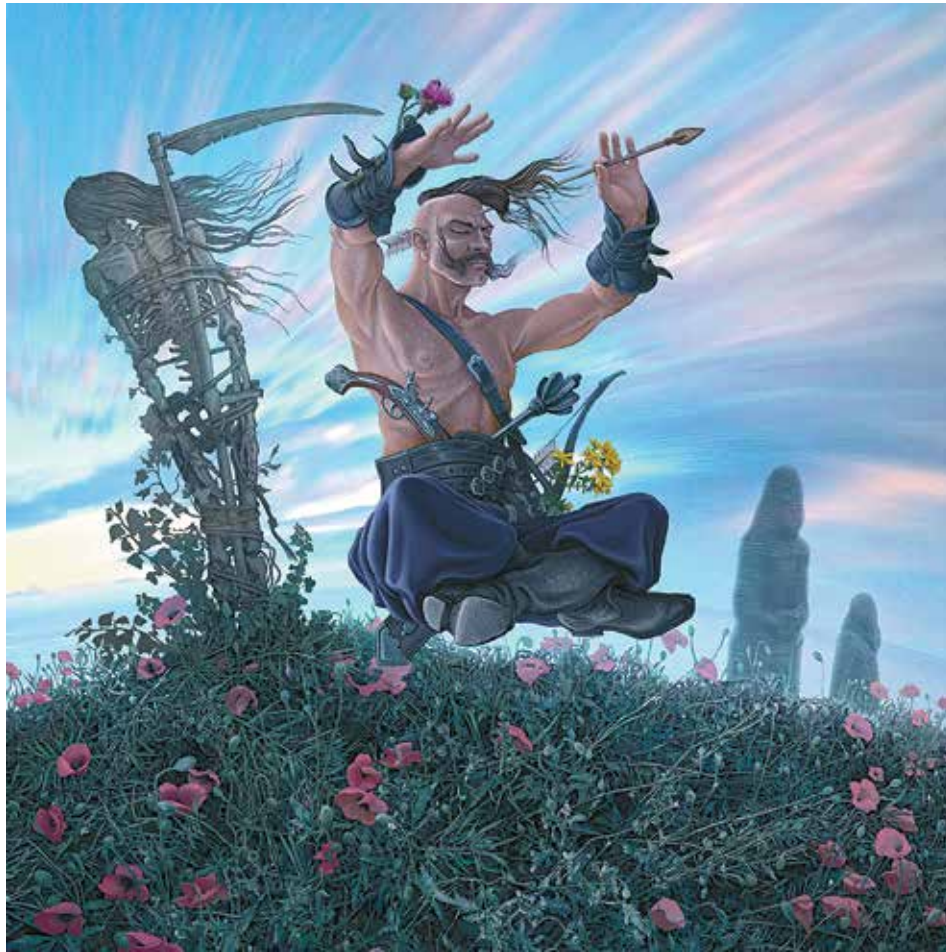
КОЗАКИ-ХАРАКТЕРНИКИ: ЖАХ ДЛЯ ВОРОГІВ І ЗАГАДКА ДЛЯ ВЛАСНОГО НАРОДУ

І досі навколо козаків існує ореол містичності. Містичності від того, що для нас, у XXI столітті, їхні знання, які заповідали пращури, залишаються загадкою...

Стрільців-розвідників у козацькому війську називали пластунами. На Запорозькій Січі вони створили навіть окремий Пластунівський курінь. Про них А.Чайковський пише: «Хто меткий та хитрий, вмів собі порадити, дістає від товариства прикметник характерника, якогось надчоловіка, котрого куля не бере і котрий самого чортяку вмів окульбачити і заставити собі служити». Д.Яворницький теж стверджує: «Між козаками завжди були так звані «характерники», яких ні вогонь, ні вода, ні шабля, ні звичайна куля, крім срібною, не брали. Такі «характерники» могли відкрити без ключів замки, плавати на човнах по землі, як по морських хвилях, переходити через річку по сукняній повсті чи циночках з лози, брати в голі руки розпечені ядра, бачити за кілька верств довкола себе за допомогою особливих «верцаел», довго перебувати на дні ріки, влізати і вилазити з туго зав'язаних і навіть зашитих мішків, «перекидатись» у котів, перетворювати людей у куці, вершників на птахів, залазити у звичайне відро і плисти в ньому під водою сотні, тисячі верств». Так само і В.Голобуцький був переконаний, що характерники були «замовлені від кулі і шаблі». Свій початок козаки-характерники ведуть ще від давньоукраїнських язичницьких волхвів (вішунів, чародіїв). У творчості П.Куліша про походження козака-характерника читаємо: «О, козаки! Зветесь ви християни, і так шукаєте собі безпеки, Як ваших предків хижакі погані Навчили у віки якісь далекі». Недаремно і Запорозька Січ виникла на острові Хортиця. Ще в першій половині Х ст. візантійський імператор Костянтин Багрянородний розповідав, що руси мають пристань на острові Святого Георгія (Хортиці), де біля велетенського дуба покладають свої жертви. Про те, що шанували і запорожці це місце, пише Я.Новицький: «Легенда розповідає, що багатоговіковий святий дуб був місцем, де збиралися запорожці і козацька рада для обговорення політичних та громадських питань; під дубом лунали запорозькі молитви; інколи вони бралися за зброю проти ворогів. В 1775 році, після Троїцьких свят, запорожці в останній раз віддали шану святому дубові, де вони розпили кілька бочок горілки і в останній раз відтанцювали запорозького козачка».

Репутацію характерника мали деякі історичні особи. Зокрема, сучасники вважали характерником наказного гетьмана Івана Золотаренка, родом з Корсуна (сучасна Черкащина), який прославився в роки Визвольної війни своїми успіхами у боях з поляками. Його смерть оповита багатьма таємницями. Як оповідає автор «Історії русів», «Наказний гетьман Золотаренко, повертаючись з військом за наказом в Білорусь і проходячи місто Старий Бихов, пострілом з рушниць, зробленим з однієї дзвіниці засівшим там католицьким органістом Томашем, вбитий насмерть, а органіст признався добровільно, що підготовлений до цього ксьондзами, які дали йому кулю зі священної чаші, за його словами, освячену і укріплену спеціальними замовляннями... І справді, після огляду виявилась та куля незвичайною, і в ній середина була срібна з латинськими літерами! Тіло вбитого Золотаренка відвезли на батьківщину в місто Корсунь на поховання в тамтешній дерев'яній церкві, його коштом збудованій. Але коли почалось поховання в присутності багатьох людей і духовенства, то громовим ударом запалена церква, і тіло вбитого разом з церквою згоріло в попіл».

Багато чудернацьких історій розповідали про запорозького кошового Івана Сірка. За час свого отаманування з 1659 по 1680 роки

*Художник Володимир Євкар, який малював цього характерника, не просто втілює одну з легенд: він переконаний у тому, що характерники існують й досі...

Сірко брав участь у 55 битвах і скрізь виходив переможцем, не рахуючи безлічі дрібних сутичок з ворогами, не занесених до літописів і виграних ним. Тому найчастіше його з усіх інших кошових обирали запорожці на Валних (головних) Радах. За 22 роки обирали Сірка 22 рази! Вірили, що він знає наперед про те, хто з ним збирається воювати, що під час бою може перекинутися на хорта, вовка чи яструба, або заклясти вороже військо. Недаремно ж турки і татари прозвали його «урус шайтан». Татарські матері іменем Сірка лякали дітей. Турецький султан видав фірман (указ) про моління в мечетях на загибель Сірка. А.Кашенко писав про нього: «Чи зміг би простий чоловік з такою невеликою купкою товариства самостійно, без чужої допомоги відбитись від далеко більшого і

краще озброєного війська турецького і татарського, і більше 30 тисяч яничарів, мов баранів, вирізати між січовими куренями? А хто ж, як не характерник, зміг би вскочити з купкою товариства у самий Крим, кубло великої орди, поруйнувати його городи, вирятувати невільників, що зігнані туди з усіх земель, і взяти велику здобич?»

Про запорозького кошового Григорія Сагайдачного говорили, що «його ні куля не брала, ні шабля не рубала. Він такий був, що із води виходив сухим, а з вогню мокрим. Він знав усі броди і чаклунські засоби». Славу характерника мали і Семен Палій, Іван Богун, Северин Наливайко. За допомогою характерництва козака Кравчини раптово був схоплений Гнатом Голім зрадник Сава Чалий, який, вирісши у Січі, перекинувся

до поляків і став найзлішим ворогом запорожців. За переказами, Голий і Кравчина, «як од'їжджали з Запорозжя, то насипали в чоботи своєї землі, понабивали її коням під копита і пообтикалися терном. От вона й одводе очі, мов вони за лісами у своїй землі».

Чимало характерників взяли участь у гайдамацькому русі. Сучасник поляк Корятович розповідав, що не один раз жовніри бачили, як гайдамаки збирали з себе кулі, які попадали їм у груди або обличчя, і кидали їх назад у ворога. Тому поляки, вирушаючи на гайдамаків, святити кулі. Саме характерники, коли московські війська у 1775 році підійшли руйнувати Січ, на відміну від старшини і духовенства, які умовляли запорожців не проливати християнської крові, закликали вчинити ворогам опір.

За переказами: «Як стало військо проти запорожців, а характерники і виїшли. «Ну, кажуть, – здаватися не будемо, бийте!» Москالی за рушницю, цілять їх, а рушницю – клац, клац, клац! – і не палять. Глянули, аж порох мокрий... «Ну, кажуть, – вас, мабуть, і чортяка не звоює». Однак більшість запорожців пристало на умовляння старшини з духовенством і здалися. Але найнепокірніші, очолювані характерниками, покинули Січ і втекли за Дунай в Туреччину, де вони заснували Задунайську Січ (на території сучасної Румунії). Проявили себе характерники і на новому місці – у війні козаків з липованами (російськими козаками-некрасівцями). За переказами, характерники допомогли козакам заволодіти липованським містечком Дунаєвець.

Чимало старих характерників залишилося на Великому Лузі і після зруйнування Січі. В народних оповіданнях збереглися прізвиська деякого з них: Джерелівський – «сам кував рушницю і умів заговорювати їх, був великим стрільцем і мисливцем, не боявся ні хмари, ні грому», а також Канцибера, Гайдук та інші. Прожили вони більше ста років. До нас дійшли деякі географічні назви, пов'язані з ними: Джерелівське урочище, Канциберівське озеро й урочище.

Характерництво, безумовно, приховує багато таємниць. Те, що нам відомо, – тільки верхівка айсберга, основа якого ховається в темних глибинах містики і парапсихології. На думку О.Бердника, який зокрема вважав містично потужним місцем Трахтемирів на Канівщині, «...характерництво було не винятком, а втаємниченим духом буття Січі Запорозької; вся Січ була «братерством Характерників».

Євген ЛУЦІВ

ВІД РЕДАКЦІЇ – ЗАМІСТЬ ПІСЛЯМОВИ...

Звісно ж, багато з розповідей про характерників мають художне перебільшення, викликане народним захопленням надзвичайними здібностями окремих козаків, трансформоване у пісні кобзарів-лірників. Але ми знаємо, що в наш час військовий спецназ завдяки ретельним тренуванням володіє навичками перебування під водою без спецспорядження протягом часу, який і не снився звичайній людині, а розв'язуватися під водою як давній характерник – це навіть один з елементів іспитів для сучасних спецпризначенців...

Днями в інтерв'ю виданню ОВОЗ.UA знаменитий письменник родом з Черкащини Василь Шкляр поділився своїм баченням того, що таке фено-

мен характерництва.

«Містика – це в традиціях українського вояцтва, – каже Шкляр. – Ми знаємо ще серед запорозьких козаків воїнів-характерників, яким приписувалося володіння магічними силами. Характерниками вважалися і деякі історичні особи, такі як Іван Сірко, який, за легендою, міг перекинутися на вовка... Все це, звичайно, перебільшення, але міфи повинні існувати в нашій культурі, в нашій історії, як це є у всіх народів. Попри всі вигадки і домисли, ми знаємо, що були вояки, які володіли особливими здібностями. Їх вишколювали у спецпідрозділах. Це, по-теперішньому кажучи, був такий собі спецназ. Вони вмів, попри всі трагедії, воювати весело, з ви-

гадкою. І от такий хлопчина є в моїй книжці «Чорне сонце», яка присвячена бійцям «Азову»... Цікаво, що згодом його історія мала продовження. Коли сталася трагедія в Оленівці, де в баракі окупанти спалили наших полонених, мені зателефонував один товариш, який повідомив, що мій герой загинув. А згодом знову задзвонив телефон – і засвітилося ім'я цього хлопчини. Я взяв слухавку тремтячою рукою, думав, телефонують по пораду чи прохання про допомогу родичі. Але вмикаю телефон і чую його голос: «Я виїшов з того пекла. Ви ж знаєте, що я характерник». Зараз він знову на лінії зіткнення – воює...» Історія цього бійця – вже не легенда, яку не перевіриш, а dokonаний історичний факт.

**Уманська художниця Анастасія Шепета біля розмалюваного нею 50-кілограмового уламка боєзаряду російського «Урагана», привезеного з-під Бахмута. У розписі на уламку – характерник Іван Сірко, що міг перетворюватися на вовка, легендарний запорозький дуб, і «меч єдності», який, за переказами, має бути викований з козацьких шабель для відродження Січі. Руна Інус в орнаменті означає оновлення, природні сили і здатність триматися до Перемоги. Поруч – верхівка того ж боєзаряду, на якому намальована Мадонна з дитиною, як символ віри у відродження усього поруйнованого ворогом в Україні...

У НАЙДАВНІШОГО ХРАМУ ЧЕРКАЩИНИ – ЮВІЛЕЙ

Собор у Каневі – на картині Володимира Сингаївського
«Канівська козацька рада»

Рівно 880 років тому в Каневі розпочалося зведення нинішнього Успенського (Юр'ївського) собору, який на сьогодні є одним із найдавніших в Україні і найстарішим на Черкащині, єдиним в області храмом часів Русі.

9 червня 1144 року київський князь Всеволод Ольгович заклав у Каневі цей кам'яний храм, згаданий у літописі як храм Святого Георгія – за переказами, на місці, де в наддніпрянських печерах вже селилися ченці-інокі.

Потужний храм з каменю на Дніпровій кручі розташований неподалік від великокняжої столиці Канева був збудований за всіма канонами тих часів і водночас з релігійним мав ще й оборонне призначення. Архітектурою і багатством оздоблення був схожим до київських церков — Кирилівської і Богородиці Пирогощі. Фасади храму й досі прикрашають ряди ніш, колись оздоблених фресками, фресками були прикрашені й уступчасті портали. Собор порівняно добре зберіг до сьогодні усі риси старої архітектури – після багатьох серйозних війн і випробувань...

У 1185 році саме біля стін цього храму гуртувалися княжі дружинники для оборони земель Русі від половців після невдалого походу новгород-сіверського князя Ігоря Святославича. Через пів століття, 1240 року, монгольська навала ущент спалила місто, серед якого єдиною спорудою, пошкодженою, але не знищеною, лишився камінний храм...

Пізніше молилися в його стінах і славетні отамани й гетьмани козацькі, які взяли храм (з XVI ст. відомий вже як Успенський) під свою опіку. Частина дослідників схильні вважати, що біля собору в Каневі 1535 року похований знаменитий державний і військовий діяч, Черкаський і Канівський староста Остафій Дашкович. За переказами сучасників, сюди ж був перевезений і тут похований страчений у Львові в червні 1578 року козацький кошовий отаман Іван Підкова. За іншою версією, він спочив у Каневі на схилі Чернечої гори, де пізніше був похований і його побратим Яків Шах – запорозький гетьман, який помстився за загибель Підкови, а потім став ченцем у Канівському монастирі.

У наступному столітті канівськими святинями опікувалися славетний Богдан Хмельницький і звитязець над московитами Іван Виговський, що продовжували державотворення, витокі якого йшли від Русі – тож усвідомлювали і значення древнього Канева в цьому сенсі...

У 1669 році у храмі в Каневі під ім'ям Дмитрії прийняв чернечий постриг син сотника Київського козацького полку Данило Туптало, який прославився в Україні, московії, Болгарії, Сербії та Румунії не лише як потужний релігійний діяч і проповідник, але і як успішний науковець та письменник, згодом канонізований як православний Святий. Та вже у вересні 1678 році турецько-татарське військо захопило Канів, знову вщент поруйнувало місто і підпалило собор, в якому зачинилися останні захисники і мирні канівці. Частина стін впала, поховавши під собою людей... Гривалий час храм стояв зруйнованим, а після відбудови був переданий уніатам, зазнав перебудови в стилі класицизму й частково втратив давньоруський стиль.

З XIX століття храм – знову православний. У травні 1861-го, коли на пароплаві «Кременчук» останки Великого Кобзаря прибули Дніпром до Канева, дві доби його домовина перебувала в Успенському соборі. Брати Шевченка хотіли поховати Тараса біля стін Успенського собору, але Григорій Честахівський, який супроводжував прах, зумів відстояти виконання останньої волі поета – його віднесли на Чернечу гору, яка відтоді - Тарасова.

У XX столітті були більшовицька окупація, розстріли і репресії священників, а храм у Каневі був перетворений (з 1935 р) на соляний склад – спеціально, щоб сіль роз'їдала стіни української святині... У процесі реставрації собору 1966–1970 рр знайдено староукраїнські елементи. Протягом 18 років у приміщенні собору функціонував музей народно-декоративного мистецтва. Остаточну реставрацію з відновленням давньоруської архітектури завершено лише 1993 року.

У червні 2024-го знаковий для історії нашої нації храм – власність держави Україна.

ДЕНЬ В ІСТОРІЇ 23 червня – 30 червня

23 червня 1917 р. у Києві проголошено Перший Універсал Центральної Ради, зі словами в перших рядках: «Хай буде Україна вільною...»

24 червня 1897 р. у Капустянському лісництві біля звенигородського Товмача (нині – Черкаської області) народився Іван ЛЮТИЙ-ЛЮТЕНКО (ГОНТА), отаман Холодного Яру.

25 червня 1205 р. загинув галицький князь Роман МСТИСЛАВИЧ.
25 червня 1886 р. народився український історик Іван КРИП'ЯКЕВИЧ.
26 червня 1810 р. народився Василь ТАРНОВСЬКИЙ, етнограф, історик, громадський діяч, меценат української культури.
26 червня 1958 р. помер Святослав ШРАМЧЕНКО, ад'ютант морського міністра Української Держави та УНР.

27 червня 1663 р. на Чорній раді козаки обрали гетьманом Лівобережної України Івана БРЮХОВЕЦЬКОГО.

27 червня 1905 року з фрази, сказаної українською: «Та доки ж ми будемо рабами!» - розпочалося повстання на броненосці «Потьомкін» - за визначенням Івана Багряного, «повстання української стихії». Восени 1917 року матроси піднімуть на броненосці український прапор і він увійде до флоту УНР під назвою «Борець за свободу».

27 червня 1931 р. у США винахідник з України Ігор СІКОРСЬКИЙ отримав патент на винахід першого у світі вертольота.
27 червня 1964 р. у Вашингтоні відкрито пам'ятник Тарасові ШЕВЧЕНКУ.

28 червня 1651 р. під Берестечком розпочалася битва козаків Богдана ХМЕЛЬНИЦЬКОГО проти польського війська.

28 червня 1914 р. у Львові відбувся Великий здиг «Соколів» і «Січей».

28 червня 1992 р. тральщик «Сигнальщик» першим на Чорноморському флоті підняв синьо-жовтий прапор.

28 червня 1996 р. після 23-годинного обговорення у Верховній Раді прийнято Конституцію України.

29 червня 1919 р. розстріляно полковника Петра БОЛБОЧАНА, командувача Запорозького корпусу Армії УНР.

29 червня 1886 р. народився Петро ДЕРЕЩУК, голова Уманського повстанку.

30 червня 1896 р. народився Юрій ДРОБОТКІВСЬКИЙ (холодноряський отаман Андрій ЧОРНОТА).

30 червня 1907 р. народився Роман ШУХЕВИЧ, головнокомандувач УПА.

30 червня 1941 р. у Львові проголошено відновлення самостійності України.

У червні 1895 р. у Веремівці на Черкащині народився Іван САВЧЕНКО (отаман НАПРНИЙ).